

Trang thơ Phùng Cung

Nhà thơ Phùng Cung sinh ngày 18 tháng 7 năm 1928 tại làng Kim Lân, xã Hồng Châu, huyện Yên Lạc, tỉnh Vĩnh Yên (nay là Vĩnh Phúc), quê gốc ở xã Cam Lâm, quận Đường Lâm, huyện Phúc Thọ, tỉnh Hà Tây. Họ Phùng ở Cam Lâm thuộc dòng dõi Bồ cái Đại vương Phùng Hưng.

Là con trưởng một gia đình giàu có, đông con, Phùng Cung được gửi đi trọ học ở thị xã Sơn Tây, có bằng Trung học (Brevet). Tháng 4/1945, Nhật đảo chính Pháp, Phùng Cung trở lại quê nhà. Tháng 9/1945, Phùng Cung khi ấy mới 17 tuổi, đã lãnh đạo nhân dân nổi dậy cướp chính quyền, được bầu làm chủ tịch liên xã Hồng Liên Châu. Tên xã do ông đặt và tên ấy vẫn còn giữ đến ngày nay. Phùng Cung làm chủ tịch xã được 2 năm. Đến tháng 10/1947, Pháp chiếm Tổng và Sơn Tây, Phùng Cung chạy lên Việt Bắc cùng mấy anh em trai. Tại đây ông tham gia công tác văn nghệ. Ở quê nhà, gia đình ông bị liên lụy vì có con đi làm cách mạng.

Năm 1954, Thủ đô Hà Nội giải phóng, ông về sống tại Hà Nội và hoạt động văn nghệ. Trong thời kỳ Cải cách ruộng đất, gia đình ông bị quy vào thành phần địa chủ cường hào. Cha ông bị đem ra đấu tố, rồi bị đưa lên giam giữ ở trại Cò Nỉ – Thái Nguyên. Khi ấy, Phùng Cung đang làm việc trong cơ quan văn nghệ kháng chiến ở Tuyên Quang.

Năm 1956, do tham gia phong trào Nhân văn Giai phẩm với truyện ngắn *Con ngựa già của chúa Trịnh* đăng trên báo Nhân văn số 4, ông bị kỷ luật, tham gia lớp chỉnh huấn ở Thái Hà áp. Trong suốt thời gian từ tháng 2/58 (bắt đầu lớp Thái Hà) đến tháng 5/61, khi ông bị bắt, trong hơn ba năm, Phùng Cung vẫn sáng tác đều và không hề nhụt tay trong việc lên án những bất cập của chế độ.

Tháng 5/1961 công an đến nhà bắt Phùng Cung. Ông bị tịch thu tất cả bản thảo và bị giam vào Hỏa Lò Hà Nội, rồi bị chuyển đi các trại Bất Bạt (Sơn Tây), Yên Bình (Yên Bái) và Phong Quang (Lào Cai), bị tù 12 năm, với 11 năm biệt giam, không có án. Suốt trong thời gian bị biệt giam, Phùng Cung bị lao nặng và nhiều bệnh trầm kha khác. Khi được phóng thích ông vẫn bị quản chế rất chặt tại địa phương.

Tháng 11/1972 ông được tha về, làm nghề thợ đinh trong những ngày tháng còn lại. Ông vẫn âm thầm sáng tác, vẫn bị công an đến thăm dò và kiểm soát. Ông phải chép bản thảo làm nhiều bản gửi nhiều nơi.

Lần đầu tiên tác phẩm của Phùng Cung xuất hiện trở lại sau thời gian ông bị tù đày, là trên báo Sông Hương ở Huế năm 1988, với các bài thơ *Nghiêng lụy, Bèo, Người làng, Chiếc lá rụng, Cô lái đò*. Tập thơ *Xem đêm* gồm 200 bài thơ của ông được nhà nước cho phép xuất bản vào năm 1995 (NXB Văn hóa Thông tin). Việc xuất bản tập thơ này có sự giúp đỡ không nhỏ của Phùng Quán và Nguyễn Hữu Đang là những bạn trong nhóm Nhân văn giai phẩm với ông.

Phùng Cung mất ngày 9/5/1998 tại Hà Nội.

Tác phẩm chính:

- *Dạ ký* (truyện ngắn)
- *Mộ phách* (truyện ngắn)
- *Kép Nghề* (truyện ngắn)
- *Chiếc mũ lông* (truyện ngắn)
- *Quản thổi* (truyện ngắn)
- *Xem đêm* (thơ)
- *Phùng Cung – truyện và thơ* (in tại hải ngoại năm 2003, NXB Văn nghệ, gồm tập thơ *Trăng ngục* viết trong thời gian ở tù và 11 truyện ngắn).

• Vấn vương

Sáo diều ai ruỗi trong đêm
Nghe như chuông của đèn thiêng làng trờ
Thiên cung ngày trước mãi vui
Hái hoa vườn cấm nên trời phạt ta
Đầu xanh rời bến Ngân hà
Xuôi thuyền đi trả nợ hoa dưới trần
Chúa xuân ơi! Hỡi chúa xuân!
Biết tin ta phải về trần hay chưa?

***

Trách lòng quên lỗi lầm xưa
Lại trao vàng gấm bên chùa Nhật Chiêu
Cánh thiêng vương mãi lưới điều
Làm cho nợ sớm nợ chiều với hoa
Nợ nào hơn mắc nợ hoa
Trả chưa xong nợ tóc đà gọi sương
Đã sinh ra cái tình trường
Thì đi bằng hết nẻo đường đang đi
Đất trời ta có hai quê
Khi đi vương vấn khi về vấn vương

Quê hương

Quê hương ơi!
Đường quan lầy nước mắt
Điệu sáo hết du dương
Mây chìm – gió ngủ
Chiều nắng da – bò
Vấn nhằm biên giới ưu tư
Rầu rầu đổ bộ
Sông sâu bật tiếng gọi đò
Chim hãy giùm ta
Gọi cành xanh thức dậy
Để quê hương nhìn lại quê hương
Ráng chiều ngụy tạo bình minh
Con thuyền lý tưởng
Lênh đênh bốn mùa
Ôi! Trong trắng thuở ngày xưa
Tiếng võng nhẹ đưa
Tiếng chị nhẹ ru
Hồn xuân lướt chên chên
Giữa trời xanh – cò lả
Nhiều Để kinh
Ai gửi làm quà
Rừng mãi hoang vu
Hoa níu cành sương e lệ...
Trống phát dẫn
Gia nô thần chết cầm dùi
Tiễn chiều bạc mệnh
Khói hương ơi!
Đền – miếu tan rồi!...
***

Năm tận tháng cùng
To nhỏ hàn ôn
Trên từng đốt ngón tay
Để đèn chiều xao động
Lòng thành vụng trộm hành hương
Tranh thủ phút giây
Nhớ người thiên cổ
Kho thiêng rạn vỡ
Tiếng Gia tiên
Rầu rĩ dưới mồ
Những lúc chim về
Tím lịm chân mây
Ai liêu tảo mộ chiều nay
Mà hương tảo mộ bay đầy hoàng hôn

***

Ơi! Quê hương
Hỡi những ngày xưa
Thủy chung nhân ái
Tất cả đều chìm lặn
Trong lửa dối nhỏ nhen
Trữ bước lưu ly
Gót mòn sấp ngựa áo cơm
Trăm muôn vẻ thắm hữu hình
Chỉ còn là lưu ảnh
Chập chờn bên ải mưa sa.

Biệt giam Yên Bái 65

Đất nước

Đất nước ơi
Tôi mến người
Như khi nhìn em bé ngủ
Tôi thương người
Như thương mẹ ốm
Vì đâu
Người khoác manh áo đỏ
Thừa sai – cũn cốn
Tủi nhục tháng ngày
Long đong chiều sớm
Ôi! có bao giờ
Người đau đớn như thế này không.

• Say

Ai chúc rượu
Cánh buồm say lão đảo
Quanh quần quăng sông chiều
Quên nẻo ra khơi.

• Thu xa

Gió vàng đếm lá vàng rơi
Mười hai bến nước
Em ngồi quay xa
Xa quay gấp
Làn tơ vợi đứt
Em nhủ lòng
Tơ đứt vì xa
Tơ vương vó ngựa quan hà
Xa in dấu ngựa
Canh gà gọi thu
Quan hà lộng gió chinh phu

Rừng thu tẩm máu
Máu thu gọi chiều
Tơ vàng nhỏ giọt lệ điều
Đăm đăm tay vẫn chiều chiều quay xa
Xa quay nhẹ
Làn tơ vẫn đứt
Em hỏi lòng
Tơ đứt vì đâu
Sông ngân lở bắc nhịp cầu
Mà người trần thế
Mang sầu thiên cung.

Lỡ xanh

Giọt nhớ ướt đầm nỗi nhớ
Luống cải vườn xưa
Đã lỡ xanh!...
Tay vịn đêm
Đầy mùi xa vắng
Nghe xóm nói
Em đi lấy chồng xa nghèo lắm
Có một lần về
Nhấn hỏi thăm anh

Trăng hạ tuần

Trăng hạ tuần
Sà xuống đầu sông
Xem – vắng
Đôi bờ im ắng
Không thấy người
Sao có bóng người trôi
Mây gót bãi bệch – màu – cá chết.

Trần trọc

Mái rạ trở mình
Mưa – hơi – thô
Hoa dứa gai
Thơm – lại mùi biên ải
Đêm trần trọc
Xé đôi giấc ngủ
Nửa giấc tù ngồi
Nửa giấc trắng.

Bạc tuổi

Ai làm cho bạc tuổi nhau
Nhìn trời xanh
Nhớ mái đầu xanh xưa
Tuổi xanh bạc giữa bất ngờ
Trời xanh quên nửa bài thơ đoạn trường.

Ê ẩm

Chợt nghe động trống
Trâu bò nhón nhác
Dùi quật liên hồi
Ê ẩm tẩm da khô.

Đêm chợt nghe

Trong gối vọng tiếng ru
Lắng tai mới rõ
Tiếng tóc mình chuyển bạc

Chiều cun cút

Áo song chàng
Nón lá
Phới về quê
Dệt dạt tối ngày khoai dáy
Lúc thành thơ
Quần vận khẩu bò
Rong ruổi chốn rau dưa
Tôi gõ rổ
Khe khẽ ê a
Chiều cun cút
Một mình
Không lửa không đèn
Nhòm nhỡm thâu đêm
Chết thềm cái bóng
Xa là trời sao
Gần là đom đóm

Gặp em

Lâu lắm gặp em
Em chỉ khóc quay đi
Bước – héo
Áo – gầy
Gió – va – nón – cũ
Tôi hiểu em
Tôi chẳng nói được gì.

Cháo – canh

Trang trại trưa hè khát bữa
Lẻ tấm
Búng đèn
Đũa mắm
Đềnh đoảng mùi cháo – canh
Giục cả xóm cời trần.

Mồ hôi xương

Em vất vả
Tối ngày tất tả
Lưng áo em
Ngoang vôi trắng xóa
Cái trắng này vất tận trong xương

Nguồn: <https://www.thica.net/tac-gia/phung-cung/page/3/>

www.vietnamvanhien.org

An Lạc & Tự Chủ

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN VỚI HƠN 8800 TÁC PHẨM